

Takk til våre sponsorer!

Waardals Kjemiske Fabrikker A/S

NORSK KJEMISK SELSKAP

BERGENS AVDELING

75 År
Jubileum
1923 - 1998

VELKOMMEN!

Vi ønsker alle hjertlig velkommen til NKS sitt 75-års jubileum og julefest.

I 1923 innbød dr.ing. Thomas Svanøe til dannelsen av en kjemiker forening i Bergen som i 1926 gikk inn i Norsk Kjemisk Selskap.

I disse 75 år har Bergen avdeling samlet byens kjemikere fra alle områder – industri, forskning og undervisning til fruktbart samarbeid og givende diskusjoner såvel som til fest.

Det er vår 75-årsdag vi i kveld skal feire - og vi ønsker alle en hyggelig fest.

Med hilsen

Reidun A. Myklebust, formann

Karl Wilhelm Törnroos, viseformann

Knut Draugsvoll, kasserer

Randi J. Sund, sekretær

Hans Henrik Øvrebø, styremedlem

Samarbeidspartnere: Fagutvalget, Kjemisk institutt

Toastmaster: Egil Nodland

Kåsør: Prof. emeritus Gunnar Aksnes

NORSK KJEMISK SELSKAP

BERGEN AVDELING

1923 - 1998

29. november 1923 satte 17 herrer sammen i Bergen Museums mineralogisk-geologiske institutt og vedtok å stifte "Den kjemiske forening i Bergen". Invitasjonen kom fra dr. Svanøe, dr. Gaarder, bestyrer Bull og overlærer Johannesen. Da foreningen ble konstituert 15. desember dannet disse 4 det første styret.

Det var et heller tynt kjemi-miljø i Bergen på den tiden. Ved opprettelsen hadde foreningen 17 medlemmer, og disse 17 representerte de fagmiljø som fantes; Bergen Tekniske skole, Fiskeriforsøksstasjonen, Landbrukskjemisk kontrollstasjon og Bergen Museums biokjemiske laboratorium, samt Hansa og noen bedrifter tilknyttet fiskeindustrien.

Bakgrunnen for stiftelsen var at Norsk Kjemisk Selskap, dannet i Oslo i 1915 av Polyteknisk Forenings faggruppe for kjemikere (opprinnelse 1893), forsøkte å utvide med lokalavdelinger. Østfold avdeling ble opprettet 1. oktober 1923, mens kjemikerne i Bergen og Trondheim stiftet egne foreninger, idet de ikke ønsket et "Oslo-styrt" selskap. Først 3 år senere, i 1926, ble lovene for NKS revidert slik at Selskapet ble frigjort fra Polyteknisk Forening og styrt av representanter fra lokalavdelingene. Dermed gikk også foreningene i Trondheim og Bergen (28. april 1926) inn i NKS.

Vedtektsforandringer fortsatte å være en vesentlig side av virksomheten. Selskapet var ment som en akademisk organisasjon. Bergen avdeling hadde hele tiden medlemmer med teknisk bakgrunn, mens andre avdelinger også hadde farmasøyer som medlemmer. Det var lite tilfredstillende å ha grupper av "passive" medlemmer, og det ble mye papir av søknader om fullt medlemskap for grensetilfeller. Det var først i 1963 at Selskapet ble en virkelig kjemiker-forening i overenstemmelse med siste del av sin formålsparagraf: "å representere den norske kjemikerstand."

Fullstendig reviderete vedtekter for NKS, godtatt av alle avdelinger og med overenstemmende avdelingsvedtekter, trådte i kraft fra 1970.

Medlemslisten i Bergen avdeling steg langsomt de første 25 årene, fra 17 ved opprettelsen til ca. 70 i de første årene etter krigen. Så kom Universitetet i Bergen med Kjemisk institutt og dette, sammen med den industrielle ekspansjonen i 1950-årene, gav oss flere medlemmer. Frem til 1970 var medlemstallet stabilt på ca. 150 medlemmer, så steg det til rundt 300 i 1988, hvor det siden har holdt seg. Pr. november 1998 har avdelingen 290 medlemmer.

Frem til 1938 ble foredragsmøtene holdt på Geologisk institutt i Joachim Frielesgt., så flyttet man til Ingeniørforeningen i Lars Hillesgt.. Fra 1941 ble Fiskerilaboratoriet tatt i bruk, men da Kjemisk institutt stod ferdig i 1951 ble møtevirksomheten flyttet dit. I 1977 åpnet Realfagbygget og avdelingen kunne holde sine møter i nye auditorier, hvor vi fortsatt holder hus.

Avdelingens hovedaktivitet er de faglige møtene som avholdes omtrent en gang i måneden. Møtene avsluttes med sosialt samvær og enkel servering.

I starten ble de fleste foredrag holdt av avdelingens medlemmer. I 25-år årsberetningen skriver Svanøe: "Foreningens medlemmer fikk høve til å fremlegge resultater av sine arbeider for et faglig og kollegialt forum og dette virket stimulerende på mange som ellers ikke hadde tenkt å vise seg på arenaen." Det er rimelig å tro at såvel den store bredden det ble i foredragene som det kjennskap en fikk til hverandres arbeidsfelt har vært av verdi gjennom årene. På grunn av yrkessammensetningen i avdelingen ble det særlig mange foredrag med emner fra næringsmiddelkjemii og – teknologi. Dagens møter er også preget av hva som "rører" seg i samfunnet og av foredrag med populærvitenskaplig vinkling. At "våre egne" foredragsholdere fortsatt er populære var møtet høsten 1995 der Prof. emeritus Gunnar Aksnes holdt foredrag et godt bevis på – sjelden er møtene så godt besøkt som da! Et annet svært godt besøkt møte var i september 1998 da Nobelprisvinner i kjemi 1997 Jens Chr. Skou gav et foredrag over arbeidet som ledet til Nobelprisen.

Det var videre viktig å foreta ekskursjoner til bedrifter i området. I de tidligere årene var dette spesielle anledninger som ble avslutet med sosialt samvær og fest. Definisjonen av kjemi ble strukket langt for å finne gode ekskursjonsbedrifter, fra Hansa til Alvangen, men sjelden var interessen så stor som i 1936 da turen gikk til Kr. Høyes vinfabrikk på Damsgaard. Dette resulterte i at NKS Bergen avdeling tok opp problemet norske vinprodusenter kontra Vinmonopolet overfor myndighetene. Årsmøtet 1997 hos Arcus/Vinmonopolet var også en stor suksess og viser at tema som dette fortsatt er populære!

I de senere år har NKS blitt mer og mer orientert mot de ulike faggruppene innenfor selskapet, noe som også gjenspeiler seg i oppslutningen på møtene våre. Det er vanskelig å finne tema/foredragsholdere som trekker mange tilhørere og interesserer alle typer kjemikere!

Avdelingen hadde i 1946 og i 1963 ansvaret for henholdsvis det 3. og det 9. Landsmøtet i Kjemi, og i 1977 arrangerte avdelingen det 16. Nordiske Kjemikermøte.

I 1941 testamenterte Ing. K. Hjelte 5000 kroner til avdelingen, til et "understøttelsesfond for medlemmer og/eller deres etterlatte". Dette vokser fortsatt, og noe av fondets avkastning kan årlig deles ut som stipend til avdelingens medlemmer for deltagelse på ulike kjemiske møter.

Så festene – et sentralt område i vår historie. En gjennomlesning av avdelingens protokoller gir et levende inntrykk av hvilken omtanke og energi der ble lagt i "selskapelig samvær". En enkel servering ble tidlig vanlig på foredragsmøtene, og det betydde mye såvel for utdyping av kveldens tema som for samholdet mellom medlemmene. Og der var alltid spesielle anledninger som skulle feires; ekskursjoner, generalforsamlinger, stiftelsesdag, krabbefester og julemøter.

Krabbefesten (eller Høstfesten) har de senere år vært arrangert sammen med Ernæringsbiologisk Forening og Norsk Biokjemisk Selskap, samtidig som Julemøtet med kåseri over årets Nobelpris har vært i samarbeid med Studentenes Fagutvalg på Kjemisk institutt. Så de sosiale aspektene blir fortsatt tatt godt vare på!

Sangene har vært vesentlig på festene, fra Helan til Nonan, sanger om krabber og øl, kjemiske elskovsviser og noen med litt julepreg. Men færre og færre av medlemmene kan de gamle sangene, og sangen under taffelet blir svakere og svakere!

Tre jubileumsfester har tidligere vært avholdt: 10- (1933), 25- (1948) og 50-(1973) års jubileene.

Og nå er vi blitt 75-år!

R. A. M.

Norsk Kjemisk Selskap, Bergens Avdeling

Formenn i 75 år

Den Kemiske Forening i Bergen:

1923-26 Dr. ing. Thomas Svanøe

Norsk Kjemisk Selskap, Bergens Avdeling:

1926-34 Dr. ing. Thomas Svanøe
1934-37 Kjemi ing. E. Paulson
1937-39 Styret Olav Notevarp
1939-43 Dr. techn. Tor Lexow
1943-44 Kjemi ing. Harald Weedon
1944-47 Kjemi ing. Eirik Heen
1947-49 Dipl. ing. Lars Espelid
1949-52 Konsulent Sverre Hjort-Hansen
1952-55 Dr. philos. Egil Alvsaker
1955-57 Siv. ing. Rolf Vesterhus
1957-59 Dipl. ing. E. Wormnes
1959-62 Lektor Francis Wolff
1962-65 Professor Karl Closs
1965-67 Lab. sjef Anker Bache Osmundsen
1967-69 Dr. philos. Leif Rein Njaa
1969-70 Siv. ing. Bjørn Warloe
1970-71 Dosent Asbjørn Hordvik
1971-73 Lektor Erling Meisingseth
1973-75 Siv. ing. Tor Notevarp
1975-76 Amanuensis Einar Sletten
1976-77 Siv. ing. Nils Urdahl
1977-79 Dosent Georg Lambertsen
1979-81 Universitetslektor Kjell Åse
1981-83 Førsteamanuensis Otto Grahl-Nielsen
1983-84 Lektor Terje Kleivdal
1984-86 Lektor Rolf Vossgård
1986-87 Professor Rolf Manne
1987-89 Verneisjef Erik Vad
1989-90 Ing. Paul Solberg
1990-92 Lab. sjef Erik Rosenlund
1992-93 Forsker Tanja Barth
1993-96 Professor Jon Songstad
1996-97 Avd. sjef Nils Telnæs
1997- Cand. scient. Reidun A. Myklebust

FRA 10-ÅRS FESTEN

Mel: Å kjøre vatten...

Vort verk ble startet med mot i bryst,
nu leker vinden under vingen.
Hvad tid kan bringe ei blot til lyst,
det aner alle frykter ingen.
Vi tar ei samlingstanken blot på borg,
den skal jo styrkes under kamp og sorg.
Hil da det lag,
som her i dag,
kan takke høit sin gamle garde.

C.P.

FRA 25-ÅRS FESTEN

Mel: For det gjorde mamma.....

Nu atter er samlet de kjemiske skarer
"Chemia" – vi synger din pris.

Som sliter og strever blant alle slags
farer
på skikkelig gammeldags vis.
Vi drar fra kontoret og laboratoriet,
og sames om bordet som ofte vi gjorde:
I dag til vår 25 års fest.

I Bergen det hører til NKS's skikker
at pølsene følges av dram.
Hvad gjør det at bystyret kildevann
drikker,
og mener at dram er en skam.
Oss tykkes slikt trangsyn kun lite
sympatisk,
vi syntetiserer vor sprit systematisk.
Gi fan i de sure min venn.

FRA 50-ÅRS FESTEN

Mel: Lille vakre Anna

I nittentreogtyve ble det født
Kjemisk Selskap – da et lite knøtt,
bygget på atomer
salter, gass og ioner,
øl og vin og dram og mye søtt.

Thomas, Charles, Gaarder, Phil og Bull

Dermed har vi stiftergjengen full.
Mange styregrupper
har passert i trupper,
og vi satser på de nye kull.

Femti år er nå passert fra da –
Svanøe sang sin drammesang så bra.
Mange fine krabber
fulgt av mix på labber –
det var ofte barske tider da.

Gode sekretærer har stått bak,
alle alltid villig til et tak.
C0harles – Leschly – Lambert –
pengekrevrer – krovert,
resten slappet av i ro og mak.

Livet rundt oss bygger på kjemi,
kullhydrater, protein er vi.
Nordsjøoljen henger
kun i tynne strenger
uten bistand fra vår alkymi.

Plast og stål er noe vi har gitt,
Nobel gav oss alle dynamitt.
Alt vi skapte sammen
– noe over dammen –
Ti-oksudet gjorde vi til hvitt.

CO, SO-to er skapt i tross,
vi er med og lager byens boss,
vi oppdaget brusen,
oppfant nylontrusen,
Hansa brygger supert øl for oss.

Med O-to fra oss ble månen nådd,
pesticider har vi også sådd.
Nye kjeminister –
flere alkymister –
vi ga dette: Hva blir deres lodd?

Nittensøttitre vi skriver nå,
fremtiden kan ingen spå.
La oss slå oss sammen,
ønske fryd og gammen,
skåle i C-to H-fem OH!

NIL

KJEMISK ELSKOVSVISE

Mel: Sancta Lucia

O pige, vær mig huld,
fattig på gods og Au,
står her din riddersmand,
går gjennom ild og H₂O,
for dig jeg ofrer alt.
Du er mit livets NaCl.
Smiler du til verdens vrimmel,
Al₂O₃ og himmel.

Sødeste lille skalk,
tag fra mig længsels CaO.
Sig blot et kærlig ord,
håbet i hjertet B.
I dine øjne fant
jeg livets C_{xx}.
Helt til jeg mit øje lukker,
for dig jeg C₁₂H₂₂O₁₁.

Bi du længer står, -
får jeg mit banesår.
Er da mit ønske galt,
Skal håbet ~~Na₂SBS₄?~~
Må jeg for NaOH + H₂O
vandre i enslig stand,
til en P vist jeg haster
og ned mig kaster.

Na₂SbS₄

HELAN (Norsk Kjemisk Selskaps sangritualer)

Solo:

En liten fågel satt en gång
och sjøng i furuskog.
Han hadde sjungit dagen lång,
men dock ej sjungit nog.

Nogon frågar:

Vad sjøng den lilla fågeln då?

Alle svarer:

Jo!
Helan går, (slurken) sjung hoppfalleri fallerallala
Helan går, sjung hoppfaderallala.
Och den som inte Helan tar,
han heller inte Halvan får.
Helan gå-å-år!
Sjung hoppfallerallala!

Solo:

Hur lenge skal på borden
den lille Halvan stå?
Skal snart ei høras orden
låt Halvan gå låt gå
Det arvide vikingsinne
till strupen trår igjen
och Helans trogne minne
i Halvan går igjen

Alle:

Halvan går, (slurken) sjung hoppfalleri.....

Solo:

Tersen han drøyar från tørstiga strupar
Redan vi tagit två duktiga supar
Ack lilla Tersen ack lille hjertevæn
Kommer du ei snart

Alle:

Jo jag kommer snart!
Tersen går, (slurken) sjung hoppfalleri.....

Solo:

Å Kvarten Kvarten min egen onge
snart skal du leske min tørre tunge.
For Helan Halvan og Tersen rett
nu venter blott på å bli kvartett.

Alle:

Kvarten går, (slurken) sjung hoppfalleri.....

Solo:

Och Kvinten tar tippetippetapp
och Kvinten tar jag
och Kvinten tar Amalia
Den blir hon salig a
Kvinten tar tippetippetapp
Och Kvinten tar jag

Alle:

Kvinten går, (slurken) sjung hoppfalleri.....

Solo:

Jeg er snapsen jeg er blevet dyr
svær at løse for en stakkars fyr
Når jeg glider gjennom halsen ned
straks forsvinner all fortredelighed

Alle:

Seksten går, (slurken) sjung hoppfalleri.....

Hepten, Okten, Nonen, Deken og Undeken synges direkte uten forsanger

GAMMELT ØL

Det var i gode gamle dage

:/: da Baccus levet :/:

da ingen hage man lot rage,
men manndom viste sig i alt.
Da blev pokalen fylt til randen
med riktig ekte, gammelt øl,
nu drikkes pjofter, fy for fanden,
og det er galt – ja det er galt.
For Bacci gleder vi leve må,
og Bacci seder vi holde på!
Nu drikkes pjofter, fy for fanden,
og det er galt – ja det er galt.

Ja gid de gode gamle dage

:/: da Baccus levet :/:

må vende frank og fri tilbake
og sette manndomskraft i alt.
Så fyll pokalen helt til randen
med riktig ekte, gammelt øl,
men si ei mere: fy for fanden,
thi det er galt – ja det er galt.
For Bacci gleder vi leve må,
og Bacci seder vi holde på!
Men si ei mere: fy for fanden,
thi det er galt – ja det er galt

TAKK FOR MATEN

Mel: Se – Norges blomsterdal

I følge gammel skikk
vi kaster nå et avskjedsblikk
på alle tomme fat
og sier: "Takk for mat!"
Jeg ønske vi enhver
at maten velbekomme er
så alle nå er stemt
til glede fest og skjemt.

La hverdags mas og kav
en liten stund få stilne av
la gleden som et vell
få bruse fritt i kveld.
Så når i fjerne tid
din tanke går tilbake hit
du merker du har fått
- et minne rikt og godt.